

Gəncə Dövlət Universiteti

**MAGISTRATURA TƏHSİL
SƏVİYYƏSİNİN
7001001 –TARİXİN TƏDRİSİ
İXTİSASI PROQRAMININ**

TƏLİM NƏTİCƏLƏRİ

GƏNCƏ-2025

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ
GƏNCƏ DÖVLƏT UNIVERSİTETİ
PUBLİK HÜQUQİ ŞƏXS

MAGISTRATURA TƏHSİL SƏVİYYƏSİNİN
7001001 –TARİXİN TƏDRİSİ İXTİSASI
PROQRAMININ

TƏLİM NƏTİCƏLƏRİ

Gəncə Dövlət Universitetinin "Azərbaycan tarixi" kafedrasının 12.06.2025-ci il tarixli (pr.№013) iclasında müzakirə edilərək bəyənilmiş və qəbul edilmişdir.

GƏNCƏ - 2025

Tərtib edənlər:

Əliyeva Gulara Əlvən qızı
Tarix üzrə fəlsəfə doktoru,
Dosent

Mehdiyev Eldar Musa oğlu
Gəncə Dövlət Universitetinin
Azərbaycan tarixi kafedrasının
müdiri vəzifəsini icra edən,
baş müəllim

Bağirova Sevinc Ramiz qızı
Tarix üzrə fəlsəfə doktoru,
Dosent

Hüseynova Rimunə Zakir qızı
Tarix üzrə fəlsəfə doktoru,
Baş müəllim

GİRİŞ

Magistr nəzəri prinsip və tədqiqat metodları haqqında ümumi təsvirə və geniş biliyə malik olmalı, peşə hazırlığı tələb edən elmi-tədqiqat işi aparmağa və pedaqoji fəaliyyətə hazır olmalı, peşəkar fəaliyyəti çərçivəsində gözlənilməz və mürəkkəb məsələləri həll etməyi bacarmalıdır. Buna görə də “Ali təhsilin magistratura səviyyəsi üzrə ixtisasların (ixtisaslaşmaların) Təsnifatı”na uyğun olaraq hər Proqramın Təlim Nəticələri (PTN) və Proqrama daxil olan Fənnlərin Təlim Nəticələri (FTN) magistrə yönəlmiş ali təhsil sisteminin başlıca konseptual əsasını formalaşdırır.

Gözlənilən təlim nəticələri hər proqram və fənn üzrə tədris başlamazdan əvvəl yazılmalı və tədris prosesi zamanı professor-müəllim heyəti və tələbə arasında dialoq vasitəsilə inkişaf etdirilməlidir.

Proqram və fənlərin təsvirində təlim nəticələrindən istifadə proqramın, yaxud modulun sonunda magistrlərdən nə tələb olunduğunu onlara çatdırır və nailiyyətlərini necə nümayiş etdirmək lazım olduğunu aydın surətdə göstərir.

Metodik tövsiyədə **7001001 - TARİXİN TƏDRİSİNİN METODİKASI VƏ METODOLOGİYASI İXTİSASI PROQRAMI** üzrə təlim nəticələri, fənlər üzrə təlim nəticələri, eləcə də tədris olunan fənlərin və təhsil proqramının təlim nəticələrinin matrisi verilmişdir.

Təlim nəticələrinin kvalifikasiyaların qiymətləndirilməsində iştirak edən maraqlı tərəflərə daha aydın və anlaşıqlı olması üçün mütəmadi olaraq ayrı-ayrı fənlərin təlim nəticələri kafedrada yaradılmış komissiya tərəfindən ekspertiza edilir.

7001001 - TARİXİN TƏDRİSİNİN METODİKASI VƏ METODOLOGİYASI İXTİSASI PROQRAMININ TƏLİM NƏTİCƏLƏRİ

TƏHSİL PROQRAMININ TƏLİM NƏTİCƏLƏRİ (PTN)

PTN 1. Magistr nəzəri prinsip və tədqiqat metodları haqqında ümumi təsvirə və geniş biliyə malik olmalı, peşə hazırlığı tələb edən elmi-tədqiqat işi aparmağa və pedaqoji fəaliyyətə hazır olmalı, peşəkar fəaliyyəti çərçivəsində gözlənilməz və mürəkkəb məsələləri həll etməyi bacarmalıdır;

PTN 2. Məzun Azərbaycan dövlətçiliyinin tarixi, hüquqi, siyasi, mədəni, ideoloji əsasları və müasir dünyadakı yeri və roluna dair sistemli və hərtərəfli bilikləri, dövlətimizin perspektiv inkişafını proqnozlaşdırma qabiliyyətlərini, beynəlxalq arenada Azərbaycan dövlətinin maraqlarını qorumaq qabiliyyətinə malik olduğunu nümayiş etdirir;

PTN 3. Proqramın mənimsənilməsi nəticəsində məzun kollektivdə işləmək, digər sahələrin mütəxəssisləri ilə ünsiyyətdə olmaq, beynəlxalq arenada işləmək, hüquqi biliklərə və etik normalara malik olmaq kimi ümummədəni səriştələrə yiyələnməlidir, magistrdə yeni ideyalar irəli sürmək, problemlə şəraitlərdə təşəbbüskarlıq göstərməyi və məsuliyyəti öz üzərinə götürmək cəsarəti, formalaşmalıdır;

PTN 4. Magistr elmi-tədqiqat və pedaqoji işlərin təşkilində, elmi kollektivin idarə olunmasında bacarıq və vərdislərə malik olmalı, peşə fəaliyyəti ilə əlaqədar işləri təşkil etmək və planlaşdırmaq qabiliyyətinə malik olmalıdır;

PTN 5. Məzun elmi-tədqiqat və elmi axtarışlar işinin planlaşdırılmağı; təhsil, tərbiyə nəzəriyyəsi və təcrübəsinin formalaşdırılmasında iqtisadi, sosial-siyasi amilləri təhlil etməyi,

elmi, pedaqoji-psixoloji və metodiki ədəbiyyatları araşdırmağı və bu məqsədlə İKT-dən istifadə etməyi bacarmalıdır;

PTN 6. Proqramın mənimsənilməsi nəticəsində məzun baza nəzəri biliklərindən peşə vəzifələrinin həllində istifadə etmək, elmi axtarışlarının nəticələrini təqdim etmək, fənnin ümumi mənzərəsini müstəqil qurmaq kimi tədqiqatçı kompetensiyalarına yiyələnməlidir;

ÜMUMİ FƏNNLƏRİN TƏLİM NƏTİCƏLƏRİ

Tədqiqat metodları (FTN)

FTN 1. Müxtəlif tədqiqat metodlarını (kəmiyyət və keyfiyyət) tədqiqat sualına uyğunluğu baxımından qiymətləndirir və onların güclü və zəif tərəflərini əsaslandırmağı bacarır.

FTN 2. Akademik ədəbiyyat və empirik nəticələri təhlil edərək metodoloji yanaşmalar arasında müqayisəli qiymətləndirir..

FTN 3. Etik prinsipləri nəzərə alaraq seçilmiş metodologiyanın uyğunluğunu və tətbiq imkanlarını tənqidi şəkildə təhlil edir.

FTN 4. Fərqli tədqiqat dizaynlarının praktiki nəticələrə təsirini əsaslandıraraq düzgün metodoloji qərar verir.

FTN 5. Konkret tədqiqat sualına əsaslanaraq orijinal bir tədqiqat dizaynı yaradır və uyğun metodları inteqrasiya edir.

FTN 6. Empirik tədqiqat üçün yeni ölçmə alətləri (anket, müşahidə forması, kodlaşdırma sxemi və s.) hazırlayır və əsaslandırır.

FTN 7. Fərqli metodoloji yanaşmaları birləşdirərək innovativ qarışıq tədqiqat (mixed methods) modeli qurur və onu tətbiq etməyi bacarır.

FTN 8. Öldə olunan məlumatlar əsasında yeni nəzəri çərçivə və ya model irəli sürür və onun elmi əsaslarını təqdim edir.

Akademik yazı və etika (FTN)

FTN 1. Akademik mənbələrin etibarlılığını, elmi üslubunu və istinad standartlarına uyğunluğunu qiymətləndirir və onların elmi yazıda istifadəsinin məqsədəuyğunluğunu əsaslandırır.

FTN 2. Müxtəlif akademik yazı nümunələrində plagiat, səhv istinad və etik pozuntuları müəyyən edir və onların nəticələrini tənqidi şəkildə təhlil edir.

FTN 3. Müxtəlif sahələrdə tətbiq olunan akademik etika prinsiplərini müqayisə edir və konkret tədqiqat və yazı kontekstində bu prinsiplərin tətbiqini əsaslandırır.

FTN 4. Özünün və başqalarının yazı işlərini elmi, etik və stilistik baxımdan qiymətləndirir və inkişaf etdirilməsi üçün əsaslandırılmış rəy verir.

FTN 5. Müxtəlif akademik auditoriyalar üçün uyğunlaşdırılmış yazı strategiyaları və strukturlaşdırma üsulları yaradır və onların məqsədəuyğunluğunu izah edir.

FTN 6. Konkret tədqiqat mövzusunə dair elmi əsaslandırılmış, etik baxımdan düzgün və metodoloji cəhətdən tutarlı bir yazılı məhsul (məqalə, araşdırma sənədi və s.) yaradır.

Tədqiqat analitikası (FTN)

FTN 1. Müxtəlif məlumat analiz metodlarını konkret tədqiqat kontekstində tətbiq edilmə imkanları baxımından qiymətləndirir və metodların güclü və zəif cəhətlərini əsaslandırır.

FTN 2. Məlumatların təhlilindən əldə olunan nəticələri mövcud nəzəri çərçivə ilə müqayisə edir və nəticələrin etibarlılığını və məntiqini qiymətləndirir.;

FTN 3. Fərqli analitik yanaşmaların (məsələn, statistik modellər, maşın öyrənməsi, vizualizasiya vasitələri) tədqiqat məqsədlərinə uyğunluğunu əsaslandırır və uyğun texnologiya seçir.

FTN 4. Tədqiqat analitikası sahəsində etik, hüquqi və sosial nəticələri təhlil edərək məlumatların istifadəsinin məsuliyyətli olub-olmadığını qiymətləndirir.

FTN 5. Mövcud analitik metodlara əsaslanaraq yeni tədqiqat analizi yanaşması və ya inteqrasiya olunmuş modeli (məsələn, qarışıq metodologiya və vizual analitika) inkişaf etdirir.

FTN 6. Fərqli mənbələrdən toplanan məlumatları birləşdirərək yeni tədqiqat sualına cavab verən məlumat analizi çərçivəsi və ya platforması qurur.;

FTN 7. Tədqiqat layihəsi üçün orijinal məlumat vizualizasiya alətləri və ya panelləri (dashboard) hazırlayır və onları elmi əsaslandırır.

FTN 8. Analitik nəticələr əsasında yeni strategiyalar və qərarvermə mexanizmləri formalaşdırır və bu yanaşmanın tətbiq imkanlarını əsaslandırır.

ALİ TƏHSİL MÜƏSSISƏSİ TƏRƏFİNDƏN MÜƏYYƏN EDİLƏN MƏCBURİ FƏNLƏR

Tarix və onun tədqiqat üsulları

FTN1. Tarixi tədqiqatın əsas istiqamətlərini, tədqiqat üsullarını müəyyən etməyi bacarır.

FTN2. Tarixi mənbələrin seçilməsi və onlarla işləməyi bacarır.

FTN3. Tarixi ədəbiyyatların seçilməsi və onlarla işləməyi bacarır.

FTN4. Tarix elmi dilini mənimsəmək qabiliyyəti əldə edir.

FTN5. Tarixi tədqiqatın aktual prinsipləri, tədqiqatın aparılması üsulları, əlyazmalarının hazırlanmasını bilir.

FTN6 .Elmi işin prezentasiyası və elmi cəmiyyətin etik qaydalarına əməl edir

FTN7. Elmi tədqiqatın aktual problemləri və üsullarını tətbiq etmək bacarığını elmi konfranslarda, elmi jurnallarda nümayiş etdirir

Tarixi tədqiqatların aparılmasında arxiv materialları ilə iş metodikası

FTN 1. Tarixi tədqiqatların aparılmasında arxiv materialları ilə tarixin öyrənilməsinin metodologiyasının nəzəri prinsip və tədqiqat metodları haqqında sistemli biliyə malikdir;

FTN 2. Arxiv materiallarından istifadənin əsas anlayışları haqqında konkret (ixtisaslaşmış) biliklərə malikdir;

FTN 3. Arxiv materialları əsasında tədqiqat işi haqqında ümumi təsvvürə malikdir, tarixi sənədlərlə hadisələri şərh edir;

FTN 4. Tarixin tədqiqının arxiv materiallarından istifadənin metodoloji problemlərini bilir, məsələləri yaradıcı şəkildə müəyyənləşdirir və metodikasını təhlil edir;

FTN 5. Arxiv materialları əsasında tarixin öyrənilməsi metodologiyasına dair biliklərini tədris, təlim və innovativ üsullarla müəyyən edir

FTN 6. Arxiv materiallarını tədqiq edir, həmçinin müstəqil təhsil üçün zəruri olan səmərəli metodlardan istifadə edir;

FTN 7. Arxiv materiallarının tədqiqat metodlarının davamlı öyrənilməsi və peşəkar inkişafı ilə bağlı şəxsi ehtiyaclarını qiymətləndirir;

Orta məktəbdə tarixin tədrisi prosesində şagird fəallığının təmin edilməsi

FTN1. Tarix və onun tədrisinin məqsəd və vəzifələrini müəyyən edir.

FTN2.Fəal təlim fəaliyyətlərinin inkişaf etdirilməsində müəllim və şagirdlərin rolunu və yerini səciyyələndirir.

FTN3.Fənnin tədrisi nəticəsində tarix müəlliminin tədris, təlim-tərbiyə işinin əsas istiqamətlərini göstərərək izah edir

FTN4.Tarixin tədrisi prosesində şagirdlərin əldə edəcəkləri qabiliyyət və bacarıqları bilir.

FTN5.Müəllimin dərstdə təşkilədiçi və rəhbərlikədiçi rolunu öyrənməklə şagird fəallığını təmin edilməsi yollarını müəyyən edir.

FTN6.Tarixin təlimində yüksək səmərəliliyi təmin etməklə fəal, əqidəli, tərbiyəli və vətənpərvər vətəndaş olmağın yollarını göstərir.

FTN7.Şagirdin şəxsiyyət hissini inkişaf etdirmək idrakı və məntiqi tefəkkürün əhəmiyyətini tətbiq edir.

Tarixin tədrisi üsulları və istiqamətləri

FTN-1. Tarix fənninin tədrisinin əsas istiqamətlərini müəyyən edir.

FTN-2. Tarix fənninin təlimində tarixi biliklərin mənimsənilməsi, tarixi hadisələr arasında əlaqə və münasibətləri şərh edir

FTN-3. Dərsliklər, dərs vəsaitləri və digər müvafiq ədəbiyyatlar vasitəsilə tarix təliminin mahiyyətini şərh etmək, təhlil edir

FTN-4. Təlim materialları, tarixi təsəvvürlərin formalaşdırılması, tarixi biliklərin verilməsi məsələlərinin metodoloji problemlərini sintez edir.

FTN-5. Tarix təlimində yüksək səmərəliliyin təmin olunmasında, yeni cəmiyyətin fəal, əqidəli qurucularının tərbiyə və inkişaf etdirilməsi üçün lazımi bacarıq və vərdişlərin qazanılmasında vacib olan müasir metodikanın nəzəri əsaslarını dəyərləndirir

FTN-6. Tarixin tədrisinin əsas istiqamətləri və aktual problemləri haqqında tədqiqat işi aparmaq, əldə edilmiş təcrübəni elmi konfranslarda, elmi jurnallarda nümayiş etdirir və nəticələr çıxardır

.

Azərbaycan tarixinin tədrisində Ümumilli lider Heydər Əliyev irsindən istifadə üsulları

FTN1. Azərbaycan tarixinin yeni istiqamətdə təsdiq edilib öyrənilməsində Heydər Əliyev irsinin konseptual məsələlərini ümumiləşdirici prinsipləri haqqında sistemli ümumi təsəvvürə malikdir;

FTN 2. Azərbaycan tarixində Ümumilli Lider Heydər Əliyev dövrünün hadisələrinin cari və perspektiv nəticələrini təhlil edir, fəaliyyəti ilə bağlı faktları yaradıcı şəkildə müəyyən edir;

FTN 3. Ümumilli Lider Heydər Əliyev Sovet quruculuğu fəaliyyətinin Azərbaycan tarixinin tədrisində yeri və əhəmiyyətini yaradıcı şəkildə müəyyənləşdirir, əsaslandırır və müvafiq müzakirələrdə şərh edir;

FTN 4. Ümumilli Lider Heydər Əliyevin azərbaycançılıq fəaliyyətinin ictimai- iqtisadi, mədəni və siyasi nəticələrinin bəzi nəticələrinin Azərbaycan tarixinin öyrənilməsində yeri və əhəmiyyətinin şərhini, tədris, təlim və digər üsullarla başqalarına ötürə bilər;

FTN 5. Azərbaycan tarixinin tədrisində Ümumilli Lider Heydər Əliyevin vətənpərvərlik irsindən istifadə etməyi bacarır;

FTN 6. Azərbaycan tarixinin tədrisində Ümumilli Lider Heydər Əliyev irsindən istifadə təcrübəsini tədris, təlim və digər üsullarla başqalarına ötürə bilər;

FTN 7. Azərbaycan tarixinin tədrisində Ümumilli Lider Heydər Əliyev irsindən istifadə imkanları zəminində Ümumilli Lider Heydər Əliyevin «Müstəqilliyimiz əbədidir» adlı çox cildli əsərlərinin elmi-nəzəri nümunələrdən yaradıcı şəkildə istifadə edə bilər;

FTN 8. Azərbaycan tarixinin tədrisində Ümumilli Lider Heydər Əliyev şəxsiyyəti nümunəsindən istifadəni bilir, davamlı öyrənmə və

peşəkar inkişafabağlı ehtiyacları qiymətləndirir, müstəqil təhsil üçün səmərəli şəkildə istifadə edə bilir;

Azərbaycan dövlətçilik tarixi və onun öyrədilməsi metodologiyası

FTN 1. Azərbaycanın dövlətçilik ənənələrinin yaranması, formalaşması və inkişaf tarixini ümumiləşdirir;

FTN 2. Azərbaycanın dövlətçilik ənənələrinə sədaqət hissi formalaşdıraraq, dövlətçilik ənənələrinin keçmişi və bu günü haqqında zəruri faktları cəmiyyətin müasir vəziyyətinə uyğun müəyyən edir;

FTN 3. Azərbaycanın dövlətçilik ənənələrinin tarixi, yaranması, formalaşması və inkişafı dinamikasını dövrün xüsusiyyətləri baxımından izah edərək, onlar arasında səbəb və nəticə əlaqələrini şərh edir;

FTN 4. Azərbaycan dövlətçiliyinin formalaşmasına təsir edən siyasi, ideoloji, iqtisadi və mədəni amillərin rolunu, fəal vətəndaşlıq mövqeyi baxımından nümayiş etdirir;

FTN 5. Azərbaycanın müasir dövrdə sosial –iqtisadi inkişaf xüsusiyyətlərini analiz edir;

FTN 6. Müasir dünyada Azərbaycan dövlətçiliyinin yeri və rolunu sistemli təhlil edərək, fərziyyə və mülahizələr irəli sürür;

FTN 7. Müasir mərhələdə Azərbaycan dövlətçiliyinin güclənməsini şərtləndirən amilləri, şəxsiyyətin rolunu təhlil edir və dəyərləndirir.

Azərbaycan tarixinin tədrisində arxeoloji və muzey materiallarından istifadənin metodologiyası

FTN 1. Azərbaycanın arxeoloji tarixinin öyrənilməsinin metodologiyasının nəzəri prinsip və tədqiqat metodları haqqında sistemli biliyə malikdir;

FTN 2. Muzey materiallarından istifadənin əsas anlayışları haqqında konkret (ixtisaslaşmış) biliklərə malikdir;

FTN 3. Qədim dövrdən bugünümüzədək Azərbaycan mədəniyyətinin tədrisi metodologiyası və metodikasının davamlı öyrənilməsi və peşəkar inkişafı ilə bağlı şəxsi ehtiyaclarını qiymətləndirir;

FTN 4. Azərbaycan ərazisində arxeoloji mədəniyyətlərini öyrənilməsi metodikasını yaradıcı şəkildə müəyyənləşdirir, onların cari və perspektiv nəticələrini təhlil edir;

FTN 5. Arxeoloji əraziləri tədqiq haqqında ümumi təsvirə malikdir, həmçinin problemlə bağlı peşəkar müzakirələrdə iştirak edir;

FTN 6. Azərbaycan tarixinin tədqiqinin arxeoloji materiallar istiqamətində metodoloji problemlərini bilir, məsələləri yaradıcı şəkildə müəyyənləşdirir və metodikasını təhlil edir;

FTN 7. Azərbaycanın arxeologiyasının tarixinin öyrənilməsi metodologiyasına dair biliklərini tədris, təlim və innovativ üsullarla başqalarına ötürə bilir;

FTN 8. Azərbaycanda muzey materiallarını tədqiq edir, həmçinin müstəqil təhsil üçün zəruri olan səmərəli metodlardan istifadə edə bilir;

FTN 9. Arxeologiyanın tədqiqat metodlarının davamlı öyrənilməsi və peşəkar inkişafı ilə bağlı şəxsi ehtiyaclarını qiymətləndirir;

FTN 10. Azərbaycanın tarixi şəxsiyyətlərinin həyat və fəaliyyətlərinin tədrisi metodikasının şəxsi davranışların etik aspektlərinə təsiri imkanların qiymətləndirir;

ALİ TƏHSİL MÜƏSSISƏSİ TƏRƏFİNDƏN MÜƏYYƏN EDİLƏN SEÇMƏ FƏNLƏR

1.1.Tarixin tədrisində interaktiv üsullar

FTN 1. Tarixin tədrisi prosesində yeni metod və vasitələri tətbiq etməyi bacarır

FTN 2.İnteraktiv təlimin şəxsiyyətyönümlü olmasını nəzərə alaraq yaş psixologiyasını müəyyən edir

FTN 3.Təhsildə cəmiyyətin siyasi və mədəni dəyərlərini ümumiləşdirir və integrasiya proseslərini şərh edir

FTN 4.Tarixin tədrisi prosesində mənbələrlə işləməyi təhlil edir

FTN 5.Tarixi mənbələrin öyrənilməsi zamanı fəallıq növlərini tətbiq etməyi bacarır və analiz edir

FTN 6.İnteraktiv təlimin metodiki üsullarını və müxtəlif interaktiv dərs modellərini şərh edir və dəyərləndirir

1.2.Tarix fənninin tədrisində tarixi biliklərin formalaşdırılması

FTN 1. Tarixin tədrisi prosesində tarixi mənbələrlə işləməyi bilir

FTN 2. tarix dərslərində istifadə olunan yeni təlim metodlarının tətbiqi qaydalarını müəyyən edir

FTN 3. Yeni təlim metodlarının mahiyyətini, məzmununu sistemli şəkildə tədqiq edərək onun yaratdığı imkanlardan səmərəli şəkildə istifadə yollarını müəyyən edir

FTN 4.Tarixin tədrisində istifadə olunan ən son metodların üsul və vasitələrindən məqsəduyğun şəkildə istifadə edərək mənbələr arasında əlaqələr qurur

FTN 5. Tarixin tədrisi zamanı müasir təlim metodlarının tətbiq olunması, metodlar arasında müqayisələr, təcrübələrin öyrənilməsi, müasir təlim metodlarının üstünlüklərindən istifadə edərək digər elmlərlə əlaqələndirir,

FTN 6. Qabaqcıl təhsil sisteminə malik olan ölkələrin təhsil sistemindən faydalanaraq tarix təlim metodlarının tətbiqinə maneə

yaradan amillərin müəyyən edilməsi ilə yanaşı, bu maneələri aradan qaldırmaq üçün pedaqoji və metodiki cəhətdən ustalıqla yeni metodları tətbiq edir

2.1. Tarixin təlim metodlarıI

FTN 1. Tarix dərslərində istifadə olunan təlim metodların tətbiqi qaydalarını bilir

FTN 2. Tarixin təlim metodlarının üsul və vasitələrini izah edir

FTN 3. Tarix təlim metodlarının tədris prosesində tətbiqi ilə bağlı üsulları müəyyən edərək dərş prosesində nümayiş eir

FTN 4. Tarix dərslərində keyfiyyətin təmin olunmasını təmin etmək məqsədilə düzgün metodun seçilməsi, mərhələli şəkildə metodun tətbiqi kimi məslələri fərqlənirir, yoxlayıb sxematik təsvir edir

FTN 5. Tarixin tədrisi zamanı informasiya kommunikasiya texnologiyalardan istifadə metod və qaydaları, məqsədi və istiqamətləri bilir, yeni üsulların qarşılıqlı əlaqəsini qurur

FTN 6. Tarixin tədrisi zamanı təlim metodlarının növlərini qarşılaşdırır və tətbiq səviyyələrinə görə bölür

2.2.Tarix fənlərinin tədrisində tələbə tədqiqat işləri

FTN 1. Tarix fənlərinin tədrisində tələbələr tədqiqat işlərinin təşkilinin əsaslarının xülasəsi və məzmunu haqqında konkret ümumiləşdirmələr aparır;

FTN 2. Tarixin tədrisində tələbələr tədqiqat işlərində nəzəri prinsip və tədqiqat metodları müəyyən edirlər;

FTN 3. Tələbələr tədqiqat işləri zamanı tarix fənlərinin tədrisində faktların ümumi və xüsusi cəhətlərini təqdim edir, əsaslandırır və şərh edir;

FTN 4. Tədqiqat işləri zamanı paralellər aparır tarixin tədrisində tələbələr tədqiqat işlərinin təşkilinin əsaslarının yeni istiqamətlərini müəyyən edir, proseslərin nəticələrini yaradıcı şəkildə müəyyənləşdirir və təhlil edirlər;

FTN 5. Tarixin tədrisində tələbələr tədqiqat işlərinin təşkili proseslərinin oxşar və fərqli xüsusiyyətlərini fərqləndirir, ümumuləşdirir, yaradıcı şəkildə problemləri müəyyənləşdirir və dəyərləndirir;

FTN 6. Tarixin tədrisində tələbələr tədqiqat işlərinin təşkilinə dair faktlara dövrün tələbləri baxımından münasibət bildirir, onları didaktik aspektlərdən qiymətləndirir;

FTN7. Tarixin tədrisində tələbə müstəqil işlərin təşkili prosesində istifadə olunan yeni üsulları tədris, təlim və digər metodlarla başqalarına ötürə bilir;

Azərbaycanın tarixi coğrafiyasının öyrədilmə metodologiyası

FTN 1. Azərbaycan tarixi coğrafiyasının öyrənilməsində vacib olan mənbəşünaşlıq və tarixşüqnaşlıq materialları haqqındadırın biliklərə malikdir;

FTN 2. Azərbaycan tarixi coğrafiyasının öyrənilmə metod və üsulları məsələlərini, baş vermiş mühüm hadisələrin, proses və təzahürləri haqqında sistemli və ümumi təsəvvürə malikdir.

FTN 3. Azərbaycan tarixi coğrafiyasının öyrədilməsi metodikasının elmi istiqamətlərini innovativ yanaşma üsulları ilə başqalarına ötürə bilir;

FTN 4. Azərbaycanın qədim və antik dövr tarixi coğrafiyasının tədrisi metodikasına dair yeni metodlar təklif edir, planlaşdırır onların cari və perspektiv nəticələrini təhlil edir;

FTN 5. Azərbaycanın erkən orta əsrlər dövrü tarixi coğrafiyasının öyrənilməsi metodikasına dair yeni metodlar təklif edir, planlaşdırır, problemləri yaradıcı şəkildə müəyyənləşdirir və ortaya qoya bilir;

FTN 6. XIV-XV əsrlər dövrü Azərbaycan tarixi coğrafiyasının öyrədilməsinin ümumi metodoloji təhlilinə dair yeni metodlar təklif edir, planlaşdırır, problemləri yaradıcı şəkildə müəyyənləşdirir, konkret vaxt çərçivəsində onları həll edə bilir; və ortaya qoya bilir;

FTN 7. Səfəvilər dövlətinin tarixi coğrafiyasının öyrənilmə metodikasına dair yeni metodlar təklif edir, onların cari və perspektiv nəticələrini təhlil edir;

FTN 8. Tarixi coğrafiyanın özünə məxsus tədqiqat metodları və üsulları əsaslandırır bilir, davamlı öyrənmə və peşəkar inkişafı bağlı ehtiyacları qiymətləndirir, onlardan müstəqil təhsil üçün səmərəli şəkildə istifadə edə bilir;

Azərbaycan xanlıqlarının tarixinin tədrisinə müasir yanaşma

FTN 1. Azərbaycan xanlıqlarının tarixinin əsas anlayışları və məzmunu haqqında konkret (ixtisaslaşmış) biliklərə malikdir;

FTN 2. Azərbaycan xanlıqlarının tarixinə dair mənbələrin xülasəsini bilir, Azərbaycan xanlıqlarının tarixinin tədrisinə müasir yanaşma metodları haqqında sistemli biliyə malikdir;

FTN 3. Azərbaycan xanlıqlarının tarixinətarixi paralellər aparmaq yolu ilə öyrənilməsinə müasir yanaşmada yeni istiqamətləri müəyyən edir, təhrif olunmuş ictimai, iqtisadi, siyasi proseslərin nəticələrini yaradıcı şəkildə müəyyənləşdirir və yığcam informasiya mühitində onları təhlil edə bilir;

FTN 4. Azərbaycan xanlıqlarının tarixinin müxtəlif təqvimlər əsasında verilmiş xronologiyaların hesablanmasını, xronoloji tarixləri ardıcıl qeyd etməyi və xronoloji məsələləri həll etməyi bacarır, proseslərin ümumi cəhətlərini təqdim edə, əsaslandırır, həmçinin müvafiq müzakirələrdə iştirak edə bilir;

FTN 5. Azərbaycan xanlıqlarının formalaşma prosesini təhlil etməyi bilir, mənbəşünaslıq materiallarının oxşar və fərqli xüsusiyyətlərinə görə fərqləndirir, ümumuləşdirir, yaradıcı şəkildə problemi müəyyənləşdirir və bununla bağlı müasir yanaşma yollarını ortaya qoya bilər;

FTN 6. Azərbaycan xanlıqlarının siyasi tarixi və tarixi coğrafiyasının tədrisi zamanı müasir yanaşma metodlarına dövrün tələbləri baxımından münasibət bildirir, onları fəaliyyətlərini müxtəlif aspektlərdən qiymətləndirir;

FTN 7. Azərbaycan xanlıqlarının sosial –iqtisadi inkişaf xüsusiyyətlərini müasir yanaşma yolu ilə təhlil etməyi bacarır, tədqiqat prosesində yeni üsulları tədris, təlim və digər metodlarla başqalarına ötürə bilər;

FTN 8. Azərbaycan xanlıqlarının tarixi şəxsiyyətlərinin həyat və fəaliyyətlərinin tədrisi zamanı tarixi şəxsiyyətlərimiz haqqında təhrif

olunmuş faktlara müasir dövrün tələbləri baxımından yanaşır, onlara münasibət bildirir, onların həyat və fəaliyyətlərini şəxsi davranışlarını etik aspektlərdən qiymətləndirir;

FTN 9. Azərbaycan xanlıqlarının mədəniyyətinin tədrisi zamanı müasir dövrün tələbləri baxımından yanaşmanı əsaslandırır, davamlı öyrənmə və peşəkar inkişafı ilə bağlı tələbləri qiymətləndirir, onlardan müstəqil təhsil üçün səmərəli şəkildə istifadə edə bilər;

Azərbaycan tarixinin tarixşünaslığının və mənbəşünaslığının əsas xüsusiyyətləri

FTN 1. Azərbaycan tarixinin tarixşünaslığının və mənbəşünaslığının nəzəri prinsip və tədqiqat metodları haqqında sistemli biliyə malikdir;

FTN 2. Azərbaycan tarixinə dair mənbələrin xülasəsi və məzmunları haqqında konkret (ixtisaslaşmış) biliklərə malikdir;

FTN 3. Azərbaycan tarixinə dair hadisə və problemlərin araşdırılmasında zəruri olan tarixi mənbələr və sənədləri müqayisəli şəkildə təhlil edir;

FTN 4. Azərbaycan tarixinin tarixşünaslığının və mənbəşünaslığının öyrənilməsi zamanı müxtəlif təqvimlər əsasında verilmiş xronologiyaların hesablanması, xronoloji tarixləri ardıcıl qeyd etməyi, həmçinin peşəkar müzakirələrdə bununla bağlı mürəkkəb məsələləri həll edir ;

FTN 5. Azərbaycan tarixinin müxtəlif dövrlərinə aid mənbəşünaslıq materiallarını oxşar və fərqli xüsusiyyətlərinə görə fərqləndirməyi, ümumləşdirməyi yaradıcı şəkildə müəyyənləşdirir və bununla bağlı problemləri ortaya qoya bilər;

FTN 6. Azərbaycan tarixinə dair hadisə və problemlərin tədqiqi zamanı müxtəlif tarixi dövrlərə aid mənbəşünaslıq materiallarını müxtəlif aspektlərdən qiymətləndirir;

FTN 7. Azərbaycan tarixinə dair hadisə və problemlərin tədqiqi zamanı tarixşünaslıq materiallarını müxtəlif aspektlərdən

qiymətləndirir, həmçinin müstəqil təhsil üçün zəruri olan səmərəli metodlardan istifadə edə bilir.

Azərbaycanda milli azadlıq hərəkatları tarixinin tədqiqat üsulları

FTN1. Azərbaycanca milli azadlıq hərəkatları tarixinin tədqiqat üsullarına dair nəzəri prinsip və tədqiqat metodları haqqında sistemli biliyə malikdir;

FTN2. Azərbaycanca milli azadlıq hərəkatları tarixinin tədqiqat üsullarının ideya –siyasi mahiyyətini şərh edir və müqayisəli şəkildə təhlil edir;

FTN3. Azərbaycanca milli azadlıq hərəkatları tarixinin tədqiqat üsullarına dair xüsusiyyətlər haqqında mənbələr əsasında mülahizələr irəli sürür, təqdimatlar edir;

FTN4. Azərbaycanca milli azadlıq hərəkatları tarixinin tədqiqatındatarixi-müqayisəli və tarixi-sistemli üsullardan istifadə etməyi bacarır;

FTN5. Tarixin müxtəlif dövrlərindəki azadlıq hərəkatları ilə əlaqəli təhlillər aparır, sintez edir və nəticələr çıxardır;

FTN6. Tədqiqat prosesində yaradıcılıqdan istifadə etməyi bacarır və səbəb-nəticə əlaqəsini müəyyən edir;

FTN7. Azərbaycanca milli azadlıq hərəkatları tarixinin tədqiqat üsullarına dair metodları və üsulları əsaslandırır, davamlı öyrənmə və peşəkar inkişafı ilə bağlı tələbləri qiymətləndirir, onlardan müstəqil təhsil üçün səmərəli şəkildə istifadə edə bilir;

Ali məktəblərdə Azərbaycan tarixinin tədrisində tələbələrin müstəqil işlərinin təşkilinin əsasları

FTN 1. Azərbaycan tarixinin tədrisində tələbələrin müstəqil işlərinin təşkilinin əsaslarının xülasəsi və məzmunu haqqında konkret (ixtisaslaşmış) biliklərə malikdir;

FTN 2. Azərbaycan tarixinin tədrisində tələbələrin müstəqil işlərinin təşkilinin nəzəri prinsip və tədqiqat metodları haqqında sistemli biliyə malikdir;

FTN 3. Azərbaycan tarixinin tədrisində tələbələrin müstəqil işlərinin təşkili proseslərinin ümumi cəhətlərini təqdim edir, əsaslandırır, həmçinin müvafiq müzakirələrdə iştirak edə bilir;

FTN 4. Paralellər aparmaq yolu ilə Azərbaycan tarixinin tədrisində tələbələrin müstəqil işlərinin təşkilinin əsaslarının yeni istiqamətlərini müəyyən edir, proseslərin nəticələrini yaradıcı şəkildə müəyyənləşdirir və yığcam informasiya mühitində onları təhlil edə bilir;

FTN 5. Ali məktəblərdə Azərbaycan tarixinin tədrisində tələbələrin müstəqil işlərinin təşkili proseslərini oxşar və fərqli xüsusiyyətlərinə görə fərqləndirir, ümumuləşdirir, yaradıcı şəkildə problemləri müəyyənləşdirir və bununla bağlı həll yollarını ortaya qoya bilər;

FTN 6. Ali məktəblərdə Azərbaycan tarixinin tədrisində tələbələrin müstəqil işlərinin təşkilinə dair faktlara dövrün tələbləri baxımından münasibət bildirir, onları didaktik aspektlərdən qiymətləndirir;

FTN 7. Ali məktəblərdə Azərbaycan tarixinin tədrisində tələbələrin müstəqil işlərinin təşkili prosesində istifadə olunan yeni üsulları tədris, təlim və digər metodlarla başqalarına ötürə bilər;

Azərbaycanın mədəniyyət tarixinin tədqiqinin və öyrədilməsinin metodologiyası

FTN 1 Azərbaycan mədəniyyət tarixinin tədqiqinin və öyrənilməsinin metodologiyasının nəzəri prinsip və tədqiqat metodları haqqında sistemli biliyə malikdir;

FTN 2. Azərbaycan mədəniyyət tarixinin tədqiqinin və öyrənilməsinin metodologiyasının əsas anlayışları haqqında konkret (ixtisaslaşmış) biliklərə malikdir;

FTN 3. Azərbaycan mədəniyyət tarixinin tədqiqinin və öyrənilməsinin metodologiyası haqqında ümumi təsvirə malikdir, həmçinin problemlə bağlı peşəkar müzakirələrdə iştirak edir;

FTN 4. Azərbaycan mədəniyyət tarixinin tədqiqinin və öyrənilməsinin metodikasını yaradıcı şəkildə müəyyənləşdirir, onların cari və perspektiv nəticələrini təhlil edir;

FTN 5. Azərbaycan mədəniyyət tarixinə dair müxtəlif təqvimlər əsasında verilmiş xronologiyaların hesablanması metodlarını bilir, həmçinin peşəkar müzakirələrdə bununla bağlı mürəkkəb məsələləri həll edir ;

FTN 6. Azərbaycan mədəniyyət tarixinin tədqiqinin və öyrənilməsinin metodologiyasına dair məsələləri yaradıcı şəkildə müəyyənləşdirir və tədqiqi metodikasını əsaslandırır bilir;

FTN 7. Azərbaycan mədəniyyət tarixinin tədqiqinin və öyrənilməsinin metodologiyasına dair biliklərini tədris, təlim və innovativ üsullarla başqalarına ötürə bilir;

FTN 8. Azərbaycan mədəniyyət tarixinin tədqiqinin və öyrənilməsinin metodologiyasının qiymətləndirir, həmçinin müstəqil təhsil üçün zəruri olan səmərəli metodlardan istifadə edə bilir;

FTN 9. Azərbaycan mədəniyyət tarixinin tədqiqinin və öyrənilməsinin metodologiyasının və metodikasının davamlı öyrənilməsi və peşəkar inkişafı

Əlavə 2

**7001001 - TARİXİN TƏDRİSİNİN METODİKASI VƏ METODOLOGİYASI
İXTİSASI PROQRAMI ixtisasında tədris olunan fənlərin və Təhsil
Proqramının təlim nəticələrinin matrisi**

Tədris fəaliyyətinin (fənnin) adı	Proqramın təlim nəticələri					
	PTN 1	PTN 2	PTN 3	PTN 4	PTN 5	PTN 6
Tədqiqat metodları			x	x	x	
Akademik yazı və etika				x	x	x
Tədqiqat analitikası	x				x	
Elmi-pedaqoji təcrübə	x	x	x	x		x
Elmi tədqiqat təcrübəsi	x		x		x	
Magistrlik dissertasiyası	x	x	x	x	x	x
Tarix və onun tədqiqat üsulları	x				x	x
Tarixi tədqiqatların aparılmasında arxiv materialları ilə iş metodikası	x		x			
Orta məktəbdə tarixin tədrisi prosesində şagird fəallığının təmin edilməsi	x	x				
Tarixin tədrisi üsulları və istiqamətləri	x		x	x	x	
Azərbaycan tarixinin tədrisində	x	x	x	x	x	

Ümumilli lider Heydər Əliyev irsindən istifadə üsulları						
Azərbaycan dövlətçilik tarixi və onun öyrədilməsi metodologiyası	x	x	x	x	x	
Azərbaycan tarixinin tədrisində arxeoloji və muzey materiallarından istifadənin metodologiyası	x		x	x	x	
Tarixin tədrisində interaktiv üsullar	x	x	x	x		
Tarix fənninin tədrisində tarixi biliklərin formalaşdırılması	x	x	x	x	x	
Tarixin təlim metodları	x	x	x	x		
Tarix fənlərinin tədrisində tələbə tədqiqat işləri	x					x
Azərbaycanın tarixi coğrafiyasının öyrədilmə metodologiyası	x	x	x		x	
Ali məktəblərdə Azərbaycan tarixinin tədrisində tələbələrin müstəqil işlərinin təşkilinin əsasları					x	x
Azərbaycan xanlıqlarının tarixinin tədrisinə müasir yanaşma				x	x	
Azərbaycanda milli azadlıq hərəkətləri tarixinin tədqiqat üsulları			x	x	x	
Azərbaycan tarixinin tarixşünaslığının və mənbəşünaslığının əsas xüsusiyyətləri				x	x	
Azərbaycanın mədəniyyət tarixinin tədqiqinin və öyrədilməsinin			x	x	x	

metodologiyası						
-----------------------	--	--	--	--	--	--

MÜNDƏRİCAT

Giriş.....	5
Təhsil proqramının təlim nəticələri.....	6
Ümumi fənnlərin təlim nəticələri.	7
Tədqiqat metodları	7
Akademik yazı və etika	8
Tədqiqat analitikası	9
Ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilən məcburi fənlər.....	10
Tarix və onun tədqiqat üsulları.....	10
Tarixi tədqiqatların aparılmasında arxiv materialları ilə iş metodikası.....	11
Orta məktəbdə tarixin tədrisi prosesində şagird fəallığının təmin edilməsi.....	12
Tarixin tədrisi üsulları və istiqamətləri.....	13
Azərbaycan tarixinin tədrisində Ümumilli lider Heydər Əliyev irsindən.istifadə.üsulları.....	14
Azərbaycan dövlətçilik tarixi və onun öyrədilməsi metodologiyası.....	15
Azərbaycan tarixinin tədrisində arxeoloji və muzey materiallarından istifadənin metodologiyası.....	16
Ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilən seçmə fənlər.....	17
1.1.Tarixin tədrisində interaktiv üsullar.....	17
1.2.Tarix fənninin tədrisində tarixi biliklərin formalaşdırılması.....	17
2.1. Tarixin təlim metodlar.....	18
2.2.Tarix fənlərinin tədrisində tələbə tədqiqat işləri.....	19
Azərbaycanın tarixi coğrafiyasının öyrədilmə metodologiyası.....	20
Azərbaycan xanlıqlarının tarixinin tədrisinə müasir yanaşma.....	21

Azərbaycan tarixinin tarixşünaslığının və mənbəşünaslığının əsas xüsusiyyətləri.....	22
Azərbaycanda milli azadlıq hərəkatları tarixinin tədqiqat üsulları.....	23
Ali məktəblərdə Azərbaycan tarixinin tədrisində tələbələrin müstəqil işlərinin təşkilinin əsasları.....	24
Azərbaycanın mədəniyyət tarixinin tədqiqinin və öyrədilməsinin metodologiyası.....	25.

**MAGISTRATURA TƏHSİL SƏVİYYƏSİNİN
7001001 - TARİXİN TƏDRİSİNİN METODİKASI VƏ
METODOLOGİYASI İXTİSASI PROQRAMININ
TƏLİM NƏTİCƏLƏRİ**

Yığılmağa verilmişdir: 04.03.2024-cü il.
Çapa imzalanmışdır: 11.03.2024-cü il.
kağız formatı-(210x279) ¼, kağız №1,
1,8uçot çap vərəqi, tiraj 50.
Rezoqrafiya üsulu ilə nəşr olunmuşdur.

Gəncə Dövlət Universitetinin nəşriyyatı.
Rezoqrafiya üsulu ilə çap olunmuşdur.
Ünvan: GDU-nun nəşriyyat şöbəsi,
Gəncə şəhəri, Heydər Əliyev prospekti 429

This image shows a single page of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, leaving small margins at the top and bottom. There are no vertical margin lines, and the page is completely blank except for the lines themselves.

